

Af: *E Bindstouw*, 1842

Da no den hæ Vihs om den jenarmed Sældaat war ued, saa tow Wolle Vistisen ve igjen, aa saah: »A skal indda beskryww Jer, hudden de gik mæ de Oer, A tint dærøwwer i Kjøwwenhawn. A haar inno gjemt de Brøw, A skrøw hjem, aa no vel A løhs ed faa Jer:

No er A da bløwn Kusk ve en Brandispettør, aa hwisommensti I so mæ no, kun A rele ræh Jer hen, faa nærensti A sedder o e Bok, sir A ud som en Bjøn, faar A haar en Ullenskjøt aa baare Ræwbælle, aa en laajn Kabus mæ en Ræwhaal i e Nak. Den naadde Frow saah føst, te de sku wot en Ræwrump; men saa saah A: »Nej ejs manne Tak, de passer A et om.«

De væst A haad her, de føst A kam her, war ejs aa faasto dje Snak: den naadde Frow wa rejn Tysk i hinne Taahl. En Swønstiæg kaller hun en Svinestej, aa en Stej kaller hun en Stie. A vest haatte et hudden A wa vænt i et. »Kan han bære en Stej til Bageren?« saah hun te mæ. »Nej hwerken A ka ek hejr A vil; hwa skul han aasse mæ den?« saah A te hin. »Saa kan han gaae den Sti han er kommen paa, jyske Kavaj!« saah hun te mæ; men saa kam Hæhren, aa han skel wo Træd. Di bitte Smobørn er aasse no gromme Krabaater: næ di sic mæ, skal A aalti staw te mi Nawn; nær A saa sejr »O sejr ou, L, e Le, Wolle,« saa grine di saa dje Maw æ farre aa spræk. De gor ejs knap te hæhr, faa nærensti A beer om en Tovædels te e Brø, saa øwerbegrine di mæ, aa lærer te di ka et faasto hwa A sejr. Da wa di møj bejr ind i e Sønnen, degaang te vi war ilaw mæ e Kosakker; nærensti A dæhr faalaangt faa tow Skjælling Wost, saa ga di mæ aalti faa fih Skjælling Pøls. (...)

Da nu denne her Vise om den enarmede Soldat var ude, saa tog Ole Vistisen fat igen og sagde: »Jeg skal endda beskrive jer, hvordan det gik mig det Aar, jeg tjente derovre i København. Jeg har endnu gemt det Brev, jeg skrev hjem, og nu vil jeg læse det for jer:

»Nu er jeg da bleven Kusk hos en Brandinspektør, og hvis I saa mig nu, kunde jeg redelig rædde jer hen, for naar jeg sidder paa Bukken, ser jeg ud som en Bjørn, for jeg har et Uldenskørt af bare Ræveskind og en laadden Kabuds med en Rævehale i Nakken. Den naadige Frue sagde først, at det skulde været en Ræverumpe; men saa sagde jeg: »Nej, ellers mange Tak, det passer jeg ikke om.«

Det værste, jeg havde her, det første jeg kom her, var ellers at forstaa deres Snak; den naadige Frue var ren tysk i sin Tale. En Svinesteg kalder hun en Svinestej, og en »Stej« kalder hun en Stige. Jeg vidste hartad ikke, hvordan jeg var vendt i det. »Kan han bære en »Stej« til Bageren?« sagde hun til mig. »Nej, hverken kan jeg, ikke heller vil jeg; hvad skulde han ogsaa med den?« sagde jeg til hende. »Saa kan han gaa den Sti, han er kommen paa, jyske Kvaj!« sagde hun til mig; men saa kom Herren, og han skilte vor Trætte. De smaa Børn er ogsaa nogle grumme Krabater: naar de ser mig, skal jeg altid stave til mit Navn; naar jeg saa siger: »O siger ou, L, e, Le, Wolle,« saa griner de, saa deres Mave er færdig at sprække. Det gaar ellers knapt til her, for naar jeg beder om en Taar Vædelse til Brødet, saa overbegriner de mig og lader, at de ikke kan forstaa, hvad jeg siger. Da var de meget bedre nede i det Sønden, dengang da vi var i Lag med Kosakkerne; naar jeg forlangte for to Skilling Ost, saa gav de mig altid for fire Skilling Pølse. (...)

Blicher kan det hele. Han kan være sorg-munter og han kan være banal, næsten sentimental, han kan være noget så fanden-i-voldsk ... E Bindstouw, 1842, rummer det hele på en gang.

Men jeg er især glad for Ole Vistisens fortælling – eller brev hjem – om sin tid i København. Med udgangspunkt i et utal af misforståelser – begrundet i den vestjyske dialekt vs. de fines tale i hovedstaden – folder Blicher en assosiativ kæde ud, som hele tiden ballancerer mellem det rene vrøvl, hallucinationen og besk satire.

Hermed peger Blichers brev/fragment frem mod andre vilde udfoldelser i skrift som f.eks. Henrik Bjelke og Ida Marie Hede.

Hans Otto Jørgensen (født 1954). Seneste udgivelse: *Revolutionær*, 2017

STEEN STEENSEN BLICHER

KLASSIKERDAGEN TIRSDAG 18. SEPTEMBER 2018

Af: »Hosekræmmeren«, 1829

Jeg havde her den meest indbydende Anledning til at udvikle de Grundsætninger, der bør lede Forældre med Hensyn til deres Børns Giftermaal. Jeg kunde have erindret dem om, at Rigdom ikke er nok til ægteskabelig Lyksalighed, at Hjertet ogsaa maae have sin Stemme: at Klogskab overalt tilraader, at see mere paa Retskaffenhed, Flid og Dygtighed, end paa Penge; jeg kunde have foreholdt Faderen (thi Moderen lod til i det mindste at være neutral) hans Haardhed mod den eneste Datter. Men jeg kjendte Almuen for godt til at spille unyttige Ord paa denne Materie; jeg vidste, at Formue gaaer for Alt i denne Stand – og – mon det er stort anderledes hos de andre Stænder? Jeg kjendte ydermere Bondens Fashed, der gaaer lige til Haardnakkenhed, i denne Punkt, og at han i Controverser af denne Art med sine Overmænd ofte firer af, og lader som han gik over til deres Mening; saa Man fristes til at troe ham overbeviist og overvunden, naar han just er urokkeligst bestemt paa at følge sit eget Hoved. – Tilmed er der endnu een Betragtning, som byder mig, ikke ubuden at stikke min Finger imellem Kniv og Væg, mellem Dør og Karm, mellem Hammer og Ambolt, denne nemlig: mon ikke Riigdom alligevel er det reelle af alle jordiske Goder? dem NB. som efter Epictets Inddeling »*ere ikke i vor Magt.*« Er Penge ikke tilstrækkelige Surrogater for alle sublunariske Herligheder? uforkastelige Representativer for Mad og Drikke, Klæder og Huuslye, for Agtelse og Venskab, ja for selv en vis Grad af Kjerlighed? Er Formue endelig ikke det, som forskaffer de fleste Nydelser, den største Uafhængighed? som erstatter de allerfleste Mangler? Er Armoden ikke den Klippe, hvorpaa baade Venskab og selve Kjerlighed ofte monne strande? – »Naar Krybben er tom, bides Hestene« siger Bonden; og hvad sige de Andre, naar Elskovsrusen er bortdunstet og Hvedebrødsdagene forbi? Vist nok var det ønskeligt, at Amor og Hymen stedse kunde følges ad; men de ville dog helst have Pluto i Ledtog med sig.

Efter saadan Anskuelse af *Verden, som den er* – meer fornuftig maaskee, end Nogle vente og Andre ønske hos en Romanforfatter – vil Man finde det consequent, at jeg ikke indblandede mig i Esbens og Cecilias Roman, saameget mindre, som Samme fra den Førstes Side torde være en ret fornuftig Speculation, beregnet mindre paa Datterens Skjønhed og Hjerter, end paa Faderens fuldproppede Alkove og tunge Hængeskab. Og skjøndt jeg vel vidste, at reen Kjerlighed ikke er en reen poetisk Opfindelse, erkjendte jeg dog allerede dengang, at den fandtes oftere i Bøger, end udenfor dem. (...)

»Hosekræmmeren«, 1829, er en af de mest berømte Blicher-noveller, og jeg havde nok håbet på at støde på en mere obskur tekst som jeg kunne udråbe til min favorit-Blicher-tekst anno 2018, men jeg må kapitulere og sige: Den holder. Det er en enkel, tragisk beretning om to elskende der ikke må få hinanden, men Blicher gør det svært for sig selv, og det er i mine øjne en af grundene til at den lykkes så godt.

Jeg har valgt den passage hvor fortælleren forsøger at retfærdiggøre at han IKKE blander sig – og Blicher dermed komplicerer det hele.

Simon Fruelund (født 1966). Seneste udgivelse: *Pendlerne*, 2014

Af: »Brudstykker af en Landsbydegns Dagbog«, 1824

Corselidse, den 8de August 1744.

Det er ikke for min Plaiseer, at jeg atter tager Pennen; men dersom Nogen efter min Død skulle faae Øie paa denne Journal, skal han dog see, hvorlunde Synden lønner sine Børn.

Jeg gik hiin bedrøvelige Dag og forlystede mig med en Promenade i vor smukke Have. Som jeg gaaer forbi den aabne Stakitport, staaer der en Mand, hvis Ansigt forekom mig bekjendt, uagtet et sortgraat tykt Skjæg og et skummelt Øiekast næsten forskrækkede mig. »Er Du ogsaa her?« sagde han med et sært Grin. Stokken faldt fra min Haand, og alle mine Lemmer skjælvede – det var Jens! »Herre Du min Gud! sagde jeg: skal jeg finde Dig her? hvor er Frøken Sophie?« Han stødte en høi Eed ud: »Frøkenkabet har S.... taget og Frueskabet med; men vil Du see min hjertelskede Kone, saa ligger hun derhenne og luger. Soffi! skreg han: her er en gammel Bekjendter!« Da vendte hun sig halvt om – hun laae paa Knæerne tre Skridt fra mig – saae et Øieblik paa mig, og gav sig derpaa igjen til at luge. Jeg fornåm ikke den mindste Bevægelse i hendes Ansigt – dette Ansigt! dette fordom saa deilige Ansigt! hvor var det forandret! blegguult, rynket, fortrædent saae det ud, som om det aldrig nogensinde havde smilet. En hullet Kyse med lange Laser af sorte Kniplinger, gjorde det endnu mørkere. Skidne Pjalter af Klæder, som engang havde været smukke og fine, hang om hendes tykke illedannede Krop. Jeg følte, at jeg var nærved at faae ondt, og ingen Taare kom i mine Øine. En Angst, en Vammelhed, som naar man pludselig seer en Hugorm, betog mig. Jeg kunde hverken tale eller røre mig af Stedet. Jens vakte mig igjen af min Bedøvelse. »Nu er hun nok ikke saa smuk, raabte han: som dengang hun krøb i Sengen til Dig?« Jeg gyste. »Forgyldningen er slidt af, blev han ved: men det kjønne Sind har hun endnu, storagtig og malicieux er hun endnu, og Kneveren kan hun bruge. Hej! Naadig Frue! Snak lidt med os!« Hun taug, og lod som hun ikke hørte det, skjøndt han raabte høit nok. »Nu viller det hende ikke, sagde han: men naar vi komme hjem, saa faaer hun nok Kjeften paa Gang. Har Du ikke til en Pæl, Morten! for gammel Kjendskabs Skyld?« Jeg gav ham noget, og gik som i Søvne op til Gaarden. Ved Havedøren stod min Herre. »Kjender Du disse Mennesker?« spurgte han. – »Ak Du gode Gud! svarte jeg: Ja, jeg har kjendt dem for mange Aar siden.« – »Det er slette Folk, sagde han: hun er arrig og bandsat, og han drikker som en Svamp. De har boet et Par Aar i et Huus nede ved Stranden! Han fisker, og hun gjør Ugedage her i Haven. Hun skal være kommen af skikkelige Folk?« Nu først brød mine Taarer frem og lettede mit beklemt Hjerter. Jeg fortalte ham, hvem hun var, og hans Forfærdelse blev ligesaa stor som min Bedrøvelse.

Som barn hørte jeg om St. St. Blicher som helten, der fordrev spøgeriet på min families vandmølle, som jeg skriver om i Jævnet med jorden, 2010. Som ung læsehest fandt jeg ud af, at han også var en berømt forfatter. »Brudstykker af en Landsbydegns Dagbog«, 1824, var helt central for mig, da jeg skrev Jævnet med jorden. Dels skriver jeg fortælleren i romankollagen en opgave om Den faldne kvinde. Dels følger formen antallet af tekststykker i landsbydegns dagbog.

Mette Moestrup (født 1969). Seneste udgivelse: *Omnia*, sm.m. Naja Marie Aidt, 2016